

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΥ ΤΟΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ
ΠΟΙΗΤΩΝ ΤΩΝ ΑΒΔΗΡΙΩΝ.

Α'.

Πιστεύομεν ὅτι δὲν θέλομεν παρεξηγηθῇ γράφοντες περὶ τοῦ Ἰπποκράτους, ἰδίως δὲ περὶ τῶν πρώτων θεατρικῶν ποιητῶν τῆς ἀρχαίας τῶν Ἀβδηριτῶν δημοκρατίας. Οἱ θεατρικοὶ οὗτοι ποιηταί, εἰ καὶ ἐν πολλοῖς ὁμοιάζοντες πρὸς τινὰς τῶν παρ' ἡμῖν τοιούτων, δὲν δύνανται ὅμως νὰ παράσχωσιν εἰς τινὰς φύσει καχυπόπτους καὶ φιλοφύγους τὸ ἐνδόξιμον, ἵνα ὑποθέσωσιν ὅτι γράφοντες περὶ αὐτῶν ἔχομεν ἐν νῷ νὰ κατενεχθῶμεν κατὰ τῶν νεωτέρων ποιητῶν ἢ στιχογράφων τῆς Ἑλλάδος, διότι μεταξὺ αὐτῶν ἀπαντᾷ τις οὐκ ὀλίγους καὶ καλαισθησίας ἡμολογουμένως εὐμοιροῦντας καὶ στίχους ἀνθηροῦς καὶ ἀπερίττους συχναίς τῇ κοινωνίᾳ παρέχοντας.

Β'.

Ὁ περιφκνὴς ποιητὴς τῆς Γερμανίας Χριστόφορος Μαρτίνος Βειλάνδος (γεννηθεὶς τὸ 1733 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1813) ἐφιλοπόνησε πλείστα ὅσα συγγράμματα, ἅτινα ὁ ἐν Λειψία τελευταῖος ἐκδότης Gruber διείλετο εἰς ἑξ' εἶδη, τουτέστι Πολιτικά, Ποιητικά, Φιλοσοφικά, Ἱστορικοβιογραφικά, Κριτικά καὶ Φιλολογικά, πρὸς δὲ τούτοις Σύμμικτα πολλὰ καὶ μικρά. Ὁ Βειλάνδος ἐν ὅλοις αὐτοῦ τοῖς συγγράμμασι φαίνεται καὶ ποιητὴς καὶ φιλόσοφος καὶ πολιτικός. Ἐλάτρευσεν, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἀπάσας τὰς Μούσας καὶ τὰς Χάριτας, αἵτινες ἐνέπνευσαν αὐτῷ τὰ ἀπαράβλητα κάλλη, δι' ὧν ἐν ὅλοις αὐτοῦ τοῖς φι-

λοπονήμασιν ἐξωτερικέυσσε τὴν πολυμάθειαν, τὴν εὐφυίαν καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος πάλλουσαν αὐτοῦ καρδίαν.

Ἐκ τῶν εἰς πεζὸν λόγον γεγραμμένων ποιημάτων τοῦ Βειλάνδου εἶνε ὁ περιώνυμος Ἀράθων, γνωστὸς γενόμενος εἰς τοὺς μὴ εἰδότας τὴν γλῶσσαν τοῦ Σχίλλερ Ἑλληνας ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1814 ἐκδοθείσης ὑπὸ Κούμα μεταφράσεως, καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ὡσαύτως εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μετενεχθεῖσα Ἱστορία τῶν Ἀβδηριτῶν.

Εὐμοιρήσαντες ν' ἀναγνώσωμεν τὸ τελευταῖον τοῦτο τοῦ Βειλάνδου πόνημα, ὑπὸ προσφίλους ἡμῖν φίλου δοθέν, ἐν ᾧ ἀκτινοβολεῖ ἡ εἰφυία καὶ εὐτραπελία τοῦ περιπύστου ἀνδρός, συνελάβομεν ἀμέσως τὴν ἰδέαν νὰ σκιαγραφήσωμεν ἀμυδρῶς, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν καὶ φιλοκάλων ἀναγνωστριῶν τοῦ α' Ζακυνθίου Ἀνθῶνος, ἐκ τοῦ σπουδαίου τοῦτο τοῦ Βειλάνδου συγγράμματος ὑποβοηθούμενοι, τοὺς πρώτους θεατρικοὺς τῶν Ἀβδηριτῶν ποιητάς, παρειτάγοντες ἐν αὐτοῖς, ἵνα καταστήσωμεν τερπνότερον τὸ ἀναγνώσμά μας, καὶ τὸν Ἰπποκράτη, τὴν βιογραφίαν τοῦ ὁποίου ὁ ἀναγνώστης εὕρισκε ἐν τῷ Α'. φυλλαδίῳ τοῦ α' Ἀνθῶνος. Οὐδόλως δ' ἀμφιβάλλομεν, ὅτι ἐκ τῆς ἀκριβοῦς διόσκον οἶόν τε καὶ πιστῆς περιγραφῆς αὐτῶν θέλομεν ἅμα μὲν παράσχει οὐκ ὀλίγην τοῖς μουσοφίλοις τερπωλὴν, ἅμα δὲ θέλομεν καταστήσει προσεκτικώτερον ἐν τῷ μέλλοντι πάντα λίαν εὐχερῶς οἰστρηλατούμενον καὶ τὴν ποίησιν ὡς ἄθυρμά τι ἔχοντα, εἰ καὶ παρὰ τὴν ἀφιστάμενον. Δὲν πιστεύομεν δὲ, ἐπαναλαμβάνομεν, νὰ ὑπολάβῃ τις, ὅτι περὶ τῶν θεατρικῶν τῶν Ἀβδηριτῶν ποιητῶν πραγματευόμεθα νὰ παραλληλίσωμεν αὐτοὺς πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν περὶ τὴν ποίησιν ἀσχολουμένους, διότι τοῦτο καὶ μόνον ἔχει νὰ ἐλέγξῃ ἡμᾶς ἐπὶ ἀπειρομυσία ἀσύγνωστον κακαισθησίαν ἐμφαννοῦσθαι, ἐνῷ, πρὸς τιμὴν τῶν νεωτέρων τῆς Ἑλλάδος ποιητῶν, ὀφείλομεν νὰ

μολογήσωμεν, ὅτι ἐνίοτε γηθοσύνης καὶ μετὰ πατρίου ὑπερηφανίας ἀναγινώσκομεν καὶ ἐν περιοδικοῖς φύλλοις καὶ ἐν ἐφημερίσιν καὶ ἐν ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις στίχους πάνυ ἀρμονικοὺς καὶ ρέοντας ἐκ τοῦ διαυγοῦς ἐκείνου μέλιτος, ὅπερ ἡ εὐρυσείμων μόνον τῶν Πιερίδων πατρὶς παράγει. Ὑπάρχουσιν ὅμως μεταξὺ τῶν εὐόσμων καὶ καλλιχρόων ἀνθέων καὶ τινες ἀκύνθαι ἐπισπεύδουσαι τὸν μαρμαρὸν των, ὡς ὑπάρχουσιν ἐπὶ σὺν πρὸς τοῖς ἀνθηροῖς τὴν φράσιν καὶ δοκίμοις ποιητικῇ καὶ τινες ὅλως ἄμουσα καὶ ἀδόκιμα ὠδάρια κυρράπτοντες, οἵτινες δι' αὐτῶν τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἔρωτός των αἰσθημα οἶοναὶ ἐξωτερικεύοντες καὶ πρὸς τὴν τρώσασαν δῆθεν τὴν ἀπαλὴν αὐτῶν καρδίαν Γλυκερίαν, ὡς ὁ ἥρως τοῦ Κερβάντε, ἀποτεινόμενοι, ἀγνοοῦσιν ἀτυχῶς ὅτι καθίστανται ἀξιοι μᾶλλον ταλανισμοῦ ἢ ἐπευφημιῶν. Περὶ τούτων ὅμως κατωτέρω θέλομεν διαλάβει καὶ πείσει ἕκαστον, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Ὁρατίου περὶ τῶν συγχρόνων του ἐν Ῥώμῃ λεχθέν, γράφουν σοφοὶ καὶ ἄσοφοι ποιήματα ὁμοίως, δύναται ἀσυγκρίτως πλεότερον νὰ ἐφαρμοσθῇ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν Ἀβδηριτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τινων τοιούτων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς. *Ἀλλὰ revenons à nos moutons.*

Γ.

Κατὰ τοὺς μυθώδεις τῶν ἡρώων χρόνους, καθ' οὓς ὁ Ἡρακλῆς ἤρπασε τοὺς τέσσαρας ἀνθρωποπόρους καὶ πυρίπνοους ἵππους τοῦ Διομήδους βασιλέως τῶν Βιστόνων, θρακικοῦ ἔθνους καὶ μαχιμωτάτου, καὶ ἐνῶ εἶχεν ἤδη ἐξωθήσῃ τοὺς ἵππους τούτους ἐγγὺς τῆς παραλίας, οἱ Βίστονες ὀπλισθέντες ἐφόρμησαν κατ' αὐτοῦ, ὅστις ὅμως οὐ μόνον κατετρόπωσεν αὐτοὺς, ἀλλ' ἀπέκτεινε συνάμα καὶ τὸν Διομήδην. Πλὴν ἐν τῇ πεισματώδει ταύτῃ μάχῃ ἐπέπρωτο νὰ συγκαταλεχθῇ μεταξὺ τῶν φονευθέντων καὶ ὁ προσφιλεὶς τῷ Ἡρακλεῖ υἱὸς τοῦ Ἑρ-

ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ. Α'.

μοῦ, Ἀβδῆρος, ὀνομαζόμενος, κατασπαράχθεις ὑπὸ τῶν ἵππων, οὓς διαρκούσης τῆς μάχης ἐφύλαττεν ὁ Ἡρακλῆς δέ, ἐν ᾗ θέσει ὁ Ἀβδῆρος ἐξέπνευσεν, ἔκτισε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ πόλιν, ἣν ὠνόμασεν Ἀβδηρα. Ἄλλοι δικαίνονται, ὅτι ἡ χώρα αὕτη ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Διομήδους Ἀβδῆρας ὀνομαζομένης. Ἐν τούτοις, ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, τὰ Ἀβδηρα ἦτο πόλις τῆς Θράκης ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ Νέστου, πηγάζοντος ἐκ τοῦ ὄρους τῆς Ῥοδόπης καὶ ἐκβάλλοντος εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἅτινα ὅμως, μετὰ τινων αἰώνων παρέλευσιν ἀπὸ κτίσεως αὐτῶν, κατέρρευσαν σαθρὰ καταστάντα. Ἐπιχειρήσας δὲ περὶ τὴν τριακοστὴν πρώτην Ὀλυμπιάδα ν' ἀνικτήσῃ αὐτὰ Κλαζομένιος ὁ Τιμησίος, ἀπώλεσεν ὁ δυστυχὴς τοὺς κόπους του, διότι οἱ ἀτίθασοι Θράκες οὐδεμιᾶς γειτνιώσης πρὸς αὐτοὺς πόλεως τὴν αὐξήσιν καὶ τὴν πρόοδον ἐπιθυμοῦντες ἀπέπεμψαν ἐκείθεν τὸν ταλαίπωρον Τιμησίον, τὰ δ' Ἀβδηρα ὡς ἐκ τούτου ἔμειναν ἔρημα καὶ ἀτελῆ. Ἀλλὰ διατί ἀσχολοῦμεθα περὶ τὴν περιγραφὴν πόλεως πρὸ ἀπείρων αἰώνων μὴ ὑπαρχούσης ἐν τῷ κόσμῳ; Ἡ ἀπάντησις ἡμῶν εἶνε πρόχειρος· περιεγράψαμεν ἐν βραχυλογίᾳ τὰ Ἀβδηρα, διότι ἐν αὐτοῖς ἐγενήθησαν ὁ Δημόκριτος καὶ οἱ ἐπὶ κουφολογίᾳ διαπρέψαντες Ἀβδηρίται, περὶ τοῦ ἀλλοκότου τῶν ὁποίων χαρακτῆρος ἀρκοῦσαν ἕκαστος ἰδέαν θέλει σχηματίσει διεξερχόμενος τὴν διατριβὴν ἡμῶν ταύτην.

Δ'.

Ὅτε ἡ ἀβδηρικὴ δημοκρατία ἦν εἰς τὸ ζενιθὶ τῆς ευκλείας της, οἱ δ' Ἀβδηρίται δὲν ἡνέχοντο τὸν συμπολίτην των Δημόκριτον, ὅστις πικρῶς ἤλεγχε τὴν ἀναισθησίαν αὐτῶν, ὡς οὐδόλως ἐννοούντων τί τοῖς εἴλεπεν, ἡ Γερουσία τῶν Ἀβδηρῶν προσεκάλει δι' ἐπὶ τούτου ἐπιστολῆς της τὸν Ἱπποκράτη, ἵνα μεταβῇ ἐκ Θάσου εἰς Ἀβδηρα καὶ ἐπισκεφθῇ τὸν Δημόκριτον ὡς φρενόληπτον χαρακτηρι-

ζόμενον ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του Ἀβδηριτῶν εἰκὴ διακηρυττόντων, ὅτι ἀπάδει πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἀβδηρῶν νὰ κηρύξωσιν ἓνα τῶν πολιτῶν φρενοπληγῇ πρὶν ἢ κριθῇ τοιοῦτος παρ' ἀπαθοῦς τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης μύστου.

Ὁ Ἱπποκράτης ἄσμενος ἀπεφάσισε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Γερουσίας, ἀναγγειλάσης αὐτῷ διὰ πρέσβων, ὅτι εἶχεν ἀνάγκην τῆς τε παρούσας καὶ κρίσεώς του ἐν τινι ἀξιολογώτῃ ὑποθέσει, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ φαντασθῇ, καὶ περ φιλόσοφος ὢν, ποία τις ἦτο αὕτη. Διότι (διανοεῖτο), « τίς ἢ ἀνάγκη νὰ κρατήσωσιν αὐτὴν μυστικήν; Ἡ τῶν Ἀβδηρῶν Γερουσία δὲν δύναται εὐχερῶς νὰ περιέπεσεν εἰς σωματικήν ἀσθένειαν, ἣν οὐδόλως οἱ ἄνθρωποι ἀγαπῶσι νὰ σαφηνίζωσι. Ἰόσω δὲ μάλλον ἄσμενος ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ ἐκ Θάσου εἰς Ἀβδῆρα, ὅσω ἐκ πολλοῦ ἐγλίχετο νὰ γνωρίσῃ προσωπικῶς τὸν Δημοκρίτον.

Ὅθεν μεταβὰς αὐτόθι ἐξεπλάγα εἰς ἄκρον, διότι, ἀφοῦ ὑπεδέχθησαν αὐτὸν μετὰ λαμπρᾶς πομπῆς καὶ παρατάξεως καὶ ὠδήγησεν ἐνώπιον τῆς συνηθροισμένης μεγάλης βουλῆς, παρέστησεν αὐτῷ ὁ διοικῶν ἄρχων διὰ στωύλου ἀγορεύσεως, ὅτι προσεκληθῇ μόνον εἰς Ἀβδῆρα, ἵνα περιεργασθῇ τὴν παράνοιαν τοῦ Δημοκρίτου καὶ ἀναγγείλῃ τῇ Γερουσίᾳ εἰλικρινῶς ἂν δύναται νὰ φεραπενθῇ, ἢ τὸ κακὸν προϋχώρησεν ἐπὶ τασούτου, ὥστε ἀνάγκη πᾶσα νὰ κηρύξωσιν αὐτὸν πολιτικῶς νεκρὸν ἅτεν τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς. Ὁ ἱατρὸς κατ' ἀρχὰς διανοήθη, ὅτι ὁ ὅμιλῶν ἦν ἄλλος τις Δημόκριτος· πλὴν ἄλλ' ὅμως οἱ καλοὶ Ἀβδηρίται δὲν ἀφῆκαν αὐτὸν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἀμφιβάλλοντα.

— Αἱ! καλὰ, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, δὲν εὐρίσκομαι τάχα εἰς Ἀβδῆρα; καὶ δύναμαι νὰ λησμονήσω ποτέ, ὅτι τὸ λογικὸν τῶν κατοίκων τῆς χώρας ταύτης πρὸ πολλοῦ ἔδυσεν; Ἐπαινέσας δὲ κατ' ἀνάγκην τὴν τε Γερουσίαν καὶ τὸν ἀβδηρικὸν λαὸν καὶ μὴ γνωστοποιήσας

αὐτῷ τὴν ἔκστασιν του, μετὰ μεγίστης σοβαρότητος, τὸν ἀληθῆ πράγματι φιλόσοφον ἱατρὸν προδιδούσης, εἰπέ· « μανία εἶνε πρᾶγμα, εἰς ὃ πλείστακις συναντῶνται καὶ οἱ μέγιστοι νόες καὶ τὰ μέγιστα κτήνη! »

Ε'.

Ἐν τούτοις, ἐνῷ ὁ λαὸς τῶν Ἀβδηρῶν ἦτο εἰς κίνησιν μεγάλην καὶ κηρυττόμενον ἀνέμενε νὰ μάθῃ τὴν περὶ τοῦ Δημοκρίτου γνώμην τοῦ σοφοῦ Ἀκκλησιπιδίου, βουλευτῆς τις τῆς δημοκρατίας καὶ ἐξάδελφος τοῦ Δημοκρίτου, Θράσυλλος ὀνομαζόμενος, ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐνδιαφερόμενος ἵνα κηρυχθῇ ὁ Δημοκρίτος φρενοβλαβῆς καὶ διορισθῇ ἐπομένως διχειριστῆς τῆς περιουσίας του, προσεκάλεσε τὸν Ἱπποκράτη εἰς γεῦμα, εἰς ὃ ἔσχε τὴν ἀστείότητα νὰ συγκαλέσῃ πρὸς συναναστροφὴν αὐτοῦ τοὺς κομψότερους τῶν ἀνδρῶν καὶ τὰς χαριεστέρας τῶν δεσποινῶν καὶ δεσποινίδων τῆς πόλεως. Ὁ Ἱπποκράτης ὅμως, στερούμενος διοπτῆρων καὶ μυωπάζων λίαν, δὲν παρετήρησεν, ὅτι αἱ δεσποινὶ καὶ δεσποινίδες ἦσαν ἀρκούντως καλαὶ καὶ ἐπιθήγουσαι τὴν ὄρεξιν καὶ αὐτοῦ τοῦ παγκάλου Ἰωσήφ, οὕτω δὲ συνέβη, χωρὶς νὰ ἐπιρρίψωμεν τὴν εὐθύνην εἰς τὰ ὠραία ἐκείνα πλάσματα, ἅτινα χαριέντως ἀμίλληθέντα ἐξωραίσθησαν τοσούτον, ὥστε νὰ μὴ ποιήσωσι πλήρη κατ' αὐτοῦ οἷαν διανοήθησαν προσβολήν. Κρῖμα, καὶ κρῖμα μέγα μὰ τὸν Δία, ὅτι δὲν ἔβλεπε καλλήτερά! Εἰς νοήμονα ἢ θεὰ ὠραίας γυναικὸς εἶνε πάντοτε πρᾶγμα εὐάρεστον, ὅταν δὲ ἡ ὠραία αὕτη γυνὴ ἐκφέρῃ μετὰ χάριτος ἀνοησίαν τινὰ (τοῦθ' ὅπερ λαμβάνει ἐνίοτε χάραν καὶ εἰς τὰς ὠραίας ὥς καὶ εἰς τὰς ἀκαλλεῖς) ἢ διαφορά καθίσταται μεγάλη καὶ ἐπαισθητὴ, ἐὰν μόνον τὴν ἀκοῆς, ἢ καὶ τὴν βλέψεως ἐνταυτῷ. Τοῦτο δὲ διότι ἀγαπῶμεν νὰ εὐρίσκωμεν ὅλας τὰς ἐρεσυχίας τῆς συνετάς ἢ ἀρετίας ἢ τοῦλάχιστον ἀνεκτάς. Αἱ Ἀβ

ᾠδῆριτριαι ὅμως ἀπώλεσαν τὴν ὠφέλει-
αν ταύτην ἀπὸ τὸν ἀμβλυώττονα ξέ-
νον, διότι οὗτος ὑπεχρεώθη νὰ ἐξενέγκῃ
κρίσιν περὶ τοῦ κάλλους των ἐκ τῆς προ-
σβολῆς, ἣν εἰς τὰ ὄντα του ἐπλήουν,
τούτου ἔνεκεν οὐδὲν ἄλλο φυσικώτερον
ἢ το ἢ ἡ ἰδέα, ἣν περὶ τούτων συνε-
λάβανε, νὰ ἦ ἀπογρῶντος ἐμφερῆς ἐ-
κείνη, ἣν συλλαμβάνει ὁ πεπρωμένος
τὴν ἀκοὴν διὰ δύο ὅγιον ὀφθαλμῶν
περὶ τινος μουσικῆς ἁρμονίας.

— Ποία εἶνε ἡ κυρία ἡ διελήσασα
τώρα πρὸς τὸν ἀγγλίνου ἐκείνον; ἡρώ-
τησε πρῶτος ὁ Ἱπποκράτης τὸν Θρά-
συλλον.

— Εἶνε ἡ σύζυγος μεγιστάνος τινὸς
τῆς δημοκρατίας μας.

— Ἡράκλεις! εἶπε καθ' ἑαυτὸν, δὲ
δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς κεφαλῆς μου ἡ
ἐπάρατος ἐκείνη λαχανοπώλις, ἣν πρὸ
τῆς ἐν Ἀλρίσση οἰκίας μου ἤκουσα πρὸ
ὀλίγου χαριεντιζομένην μετὰ τινος ὀνη-
λάτου.

ΣΤ'.

Ὁ διακληθεὶς ἐξάδελφος τοῦ Δημο-
κρίτου εἶχεν ἀπορρήτους σκοποὺς πρὸς τὸν
ἡμέτερον Ἀσκληπιόν. Ἡ ποικιλία τῶν
ὄψων, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐξαίρετος
καὶ ἀφροῖς οἶνος, ὅστις ἠλέκτριζε τοὺς
ὀφθαλμοὺς τῶν συνδαιτυμόνων, πρὸς δὲ
τούτοις καὶ Μιλήσαι ὀρχηστρίδες, ἃς
ἐξεπύτηδες ὁ μωρόκακος Θράσυλλος εἶχε
καλέσει, ἦσαν τὸ δέλεαρ, δι' οὗ οὗ-
τος προσεπάθει νὰ ἐλκύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ
τὸν Ἱπποκράτη. Οὗτος ὅμως ἔφαγεν ὁ-
λίγον, ἐπιεν ἀντὶ οἴνου καθαρὸν ὕδωρ,
ὀρχηστρίδας δὲ εἶχε πολλῶ ὥραιότερας
ἀπαντήσας ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Ἀσπασίας
εἰς Ἀθήνας.

Τὰ πάντα λοιπὸν ἀπέβησαν φροῦδα.
Εἰς τὸν σοφὸν Ἱπποκράτη συνέβη τι,
ὑπερ ἴσως πρὸ πολλοῦ δὲν τῷ εἶχε συμ-
βῆ. Εἶχεν οὐδὲν ἥττον ἢ ἀηδῆ τοῦ
χρόνου διατριβήν, ἣν δὲν ἐνόμιζε κα-
λὸν νὰ κρύψῃ ἀπὸ τῶν Ἀβδηριτῶν τὰ
ἔμματα.

Αἱ καλαὶ ἐπομένως Ἀβδηρίτριαι πα-
ρετήρησαν, ἄνευ καταναλώσεως πολλῆς
παρατηρητικῆς δυνάμεως, ὅτι ταῖς ἔδι-
δε νὰ βλέπωσι μεθ' ἱκανῆς εὐκρινείας,
κατὰ φυσικὸν δὲ τρόπον αἱ περὶ τοῦ
Ἱπποκράτους γινόμεναι ἐρμηνεῖαι των οὐ-
δεμίαν ὠφέλειαν παρεῖχον αὐτῷ.

— Πρέπει νὰ ἦνε πολυγράμματος, ὑ-
πετονθόρυζον ἢ μία πρὸς τὴν ἄλλην.
Κρίμα μὴ ἔχων περισσοτέραν πείραν τοῦ
κόσμου!

— Ἐγὼ τοῦτο μόνον γνωρίζω βε-
βαίως, ὅτι δὲν θὰ μοὶ ἐπέλθῃ ποτὲ
ἡ ἰδέα ν' ἀρρωστήσω χάριν αὐτοῦ, εἴ-
πε μορφάζουσα ἄλλη τις Ἀβδηρίτρια
τὸν συμμὸν τῆς σημερινῆς ἐποχῆς ἀ-
κολουθοῦσα.

Ἐν τούτοις ὁ Θράσυλλος εὐρίσκετο
εἰς ἀνιστάτως μὲ τοὺς διαλογισμοὺς
του. Ὅσῳ μέγας καὶ πολὺς καὶ ἀν' ἣ
ὁ Ἱπποκράτης οὗτος, διαλογίζετο, τῶν
ἀδυνάτων εἶνε νὰ μὴ ἔχῃ καὶ τὰ τρα-
τὰ καὶ ἀσθενῇ αὐτοῦ μέρη. Ἐκ τῶν
ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἐπιδαψιλευθειῶν αὐ-
τῷ τιμῶν, οὐδεμίαν, φαίνεται, ἔλαβεν
ἰδίαν εὐχαρίστησιν ἥκιστα ἢ σχεδὸ
οὐδόλως ταῖς ἡδοναῖς ἀρέσκειται. Στοι-
χηματίζω ὅμως, ὅτι πουργίον πλήρες
νεοχαράκτων ἀκτινοβόλων δαρεϊκῶν θέ-
λει σκεδάσει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ προσώπου
του χαρακτῆρας. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης,
ὁ Θράσυλλος προτίθετο νὰ θέσῃ εἰς ἐνέρ-
γειαν τὸ χρῆμα. Ἀλλὰ καὶ τί δὲν κατορ-
θοῦσι τὰ χρήματα; Ὅποιοι καὶ ὅποιοι εἰς
τὸν ἦχον τῶν χρημάτων καὶ εἰς τὴν
πλειότερον τῶν ἡλικιῶν ἀκτίνων στίλ-
βουσιν λάμψιν των δὲν λήσμονουσιν ἐ-
ρωμένην, συγγενεῖς, πατρίδα, θεοσεκίαν;
Ὁ Ἰούδας δὲν ἐπώλησεν ἀντὶ τριάντων
τὰ ἀργυρίων τὸν διδάσκαλόν του; Ἡ-
πατᾶτο ὅμως ἀπάτην μεγίστην οὕτω
πως περὶ Ἱπποκράτους ὁ Θράσυλλος
διαλογιζόμενος.

Ζ'.

Κενωθεὶς τῆς τραπέζης ἐκ τῶν παρο-
ψίδων καὶ λοιπῶν σκευῶν, ὁ Θράσυλλος εἶπε

χείρησε τὸ ἔργον του. Ὅθεν λαβὼν κατ' ἰδίαν τὸν ἱατρὸν ἠγωνίζετο, — ἀποδεικνύων λύπην ἄφατον ἐπὶ τῇ ἀξιοδακρύτῳ τοῦ συγγενοῦς του Δημοκρίτου καταστάσει, — νὰ πληροφορήσῃ αὐτὸν, ὅτι τοῦ ἐγκεφάλου του ἡ ταραχὴ τόσῳ φανερά καὶ ὁμολογουμένη ἦτο, ὥστε οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ χρέος τοῦ νὰ ἐνεργηθῶσιν ὅλαι αἱ διατυπώσεις τῶν νόμων ἡνάγκασε τὴν Γερουσίαν νὰ πιστώσῃ πρᾶγμα ἀναμφισβήτητον καὶ διὰ τῆς μαρτυρίας ξένου τινὸς ἱατροῦ.

— Ἐπειδὴ ὅμως ἐμόχθησας, ἔλεγεν ὁ πονηρὸς Θράσυλλος πρὸς τὸν Ἱπποκράτη, ταξειδεύσας μέχρις ἡμῶν, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ πάσχοντος συγγενοῦς μου Δημοκρίτου, οὐδὲν ἄλλο δικιότερον εἶνε εἰμὴ ὁ μεριμνῶν πλειότερον περὶ τούτου ν' ἀμείψῃ κατ' ἐλάχιστον τοὺς κόπους σου καὶ τὴν ζημίαν, ἣν ἀναντιρρήτως ὑπέστης, καταλιπὼν τὰς ἰδίαις σου ἀσχολίας. Δέχθητι λοιπὸν τὸ ἐλάχιστον τοῦτο δῶρημα ὡς ἐνέχυρον τῆς ἀπείρου εὐγνωμοσύνης μου, ἥς μέλλονα τεκμηρίαι ἔχω δι' ἐλπίδος νὰ δείξω.

Σφαίροειδὲς πούγγιον, ὅπερ ὁ Θράσυλλος περὶ τὰς τοὺς ἀνωτέρω λόγους του εἶπετο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἱπποκράτους, ἐπανήγαγεν αὐτὸν ἐκ τῆς ἐκστάσεως μεθ' ἧς ἠκροᾶτο τῆς πειστικῆς ταύτης ὁμιλίας τοῦ βουλευτοῦ.

— Ἦ ἐννοεῖς νὰ πράξω διὰ τῶν χρημάτων τούτων; ἠρώτησεν ὁ Ἱπποκράτης μετὰ σοβαρότητος ἐκστησάσης τέλεον τὸν Ἀβδηρίτην. Διανοεῖσθαι ἴσως νὰ τὰ ἐγχειρίσῃς εἰς τὸν οἰκοδιόσκαλόν σου. Εἶνε εἰς ὑμᾶς συνήθη τοιοῦτου εἵδους παίγνια; Ἐάν οὕτως ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, σὰς συνιστῶ νὰ ὁμιλήτῃς περὶ τοιούτων μετὰ τῶν ἱατρῶν σας. Ἀλλὰ μὲ ἔκαμες νὰ ἐνθυμηθῶ τίνας ἔνεκεν ἦλθον ἐνταῦθα. Ἡ διαμονή μου ἔσται βραχυτάτη· δὲν δύναμαι ν' ἀναβάλω πλειότερον τὴν ἐπίσκεψίν μου, ἣν, ὡς γνωρίζεις, ὀφείλω νὰ ποιήσω πρὸς τὸν Δημοκρίτον. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἱπποκράτης ἔχαιρέτησε μετὰ ψυχρότητος καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

Οὐδέποτε ἄλλοτε ἐν τῷ βίῳ του Θράσυλλος ἐφάνη τοσοῦτω μωρὸς, ὅσω κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἀλλὰ καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ ἐπέλθῃ ποτὲ ἐν τῷ νῷ βουλευτοῦ Ἀβδηρίτου, ὅτι ἤθελε τῷ συμβῇ τοιοῦτό τι; Καὶ ὅμως εἰς παραπλήσια συμβάντα οὐδεὶς δύναται νὰ ᾖ προπαρασκευασμένος.

Η'.

Πρὶν ἢ περιγράψωμεν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἱπποκράτους πρὸς τὸν Δημοκρίτον ὀφείλομεν, πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς φιλοπραγματούνης τῶν μακροθύμων ἀναγνωστῶν μας, νὰ παρουσιάσωμεν αὐτοῖς τὸν τελευταῖον τοῦτον, ὅπως γνωρίσωσι ποῖον ὁ Ἱπποκράτης ἐμελλε νὰ ἐπισκεφθῇ ὡς φρενοβλαβῆ καὶ σχηματίσωσιν ἐντεῦθεν μᾶλλον ἀκράδαντον πεποίθησιν περὶ τῆς διανοητικῆς τῶν Ἀβδηρίτων καταστάσεως. Ὅθεν ἐπιχειροῦμεν ἐπιτροχάδην νὰ περιγράψωμεν τὸν Δημοκρίτον, ἀντλοῦντες πρὸς τοῦτο ὕλην ἐκ τῆς ἱστορίας, ἧς τὰς δέλτους οὐδόλως θέλομεν παραχαράξει.

Ὁ Ἰουβενάλιος ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐδεὶς τόπος εἶνε τόσῳ ἀφανῆς, ὥστε νὰ μὴ ᾖ δυνατὸν νὰ ἐξεῖλθῃ ἐκεῖθεν ἔστιν ὅτε μέγας τις ἀνὴρ. Παραλείποντες χάριν συντομίας ν' ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα ἀσήμεους ὅλους καὶ μικροὺς τόπους, ἐν οἷς ἐγηννήθησαν οἱ διαπρεπέστεροι τῶν φιλοσόφων καὶ ποιητῶν, λέγομεν μόνον, ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Ἰουβενάλιου ἐρείδεται ἀληθῶς ἐπὶ τῇ πραγματικότητι, διότι οὐδὲν ἄξιον θαύματος δύναται νὰ παράσῃ ἡμῖν ὁ τόπος τῆς γεννήσεως ἐνὸς ἐκάστου, ὡς οὐδὲν τοιοῦτο παρέχουσι καὶ τὰ Ἀβδηρα, ἅτινα ἀπῆλυσαν τῆς τιμῆς ν' ἀρχίσῃ τὸν βίον εἰς τὰ τεῖχη τῶν ὀφειλομένων ἀρχαίων φυσιολόγων Δημοκρίτος. Οὐδεὶς τόπος ἀνεξαίρετως κέκτηται τοιαύτην ἰσχύν, ὥστε νὰ περιάπτῃ τιμὴν καὶ φήμην εἰς τὸν ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον βλέποντα τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ἀπ' ἐναντίας δὲ πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ καταστήσῃ διὰ

τε τῆς εὐφύιας καὶ τῶν προτερημάτων του περιόλεπτον καὶ ἐπίσημον τὴν γενέτειραν γῆν του. Ἡ Ζάκυνθος π. χ. σημνύεται, ὅτι ἐν αὐτῇ ἐγενήθησαν ὁ Φώσκολος καὶ ὁ Σολωμός, ἀμφότεροι ὅμως οὗτοι δύνανται δικαίως νὰ καυχῶνται καὶ ἐπαίρωνται, διότι διὰ τῆς οὐρανοβάμονος φαντασίας των κατέστησαν αὐτὴν ἔτι μᾶλλον γνωστὴν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐνῷ αὐτὴ οὐδὲν ἀπολύτως τοῖς προσήνεγκεν. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Θ'.

Τὸ εἰκαστὸν περίπου τῆς ἡλικίας του ἴτος ἦγεν ὁ Δημόκριτος Δαμασκόπου ὅτε ἐκλήρονόμησε τὸν πατέρα του, ἕνα τῶν πλουσιωτάτων Ἀβδηριτῶν. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ σκεφθῇ, ὡς οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων, τίνι τρόπῳ νὰ συντηρήσῃ ἢ ν' αὐξήσῃ τὰ πλούτη του, ἢ νὰ κατασπαταλήσῃ αὐτὰ ροσιμώτατα ἢ γελοιωδέστατα, διανοήθη ἵνα δι' αὐτῶν τελειοποιήσῃ τὴν ψυχὴν του. Ὁ Δημόκριτος ἔζη περὶ τὴν 72αν Ὀλυμπιάδα. Ἰσως ἐρωτήσῃ τις, καὶ εὐλόγως, τί ἔλεγον οἱ Ἀβδηρίται περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ Δημοκρίτου; Οἱ Ἀβδηρίται οὐδέποτε ὠνευσθῆσαν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἔχει ἄλλην τινὰ ὀφέλειαν ἢ ὁ στόμαχος, ἡ κοιλία καὶ τὰ λοιπὰ ὁλοκληρωτικὰ (intégrals) μέρος τοῦ ὁρατοῦ ἀνθρώπου. Ἐντεῦθεν λίαν παράδοξος τοῖς ἐφάνη βεβαίως ἡ ἀλλόκοτος αὕτη τοῦ συμπολίτου των μέμνημα, ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειας των δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τῷ ἀνατρέψωσι τὴν ἰδιοτροπίαν του ταύτην. Κατέλειπε λοιπὸν τὰ Ἀβδηρα μετὰ τῶν κατοίκων των καὶ περιήρχετο ἐπὶ πολλὰ ἔτη, χάριν τοῦ πρὸς τὴν σοφίαν ἐρωτός του, ἡμίρους τε καὶ νήσους, ὅσας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἠδύνατό τις νὰ περιέλθῃ. Τοῦτο δ' ἐπραξε, διότι ὁ θέλων τότε νὰ γίνῃ σοφὸς ὤφειλε νὰ βλέπῃ ἰδίους ὀφθαλμοῖς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοῦ σκότους καὶ τῆς βαρβαρότητος, οἱ ἄνθρωποι ἐστεροῦντο τυπογραφείων, περιοδικῶν, ἐ-

φημερίδων, λεξικῶν καὶ παντὸς ὠφελίμου τῷ τερπνῷ συγκρινώσας ἀναγνώσματος, δι' ὧν τανῦν πᾶς τις, ἀγνοῶν πῶς, καθίσταται ἐξαπίνης φιλόσοφος, ποιητής, φυσικός, γραμματολόγος, ἀστρονόμος, συγγραφεὺς φιλόλογος ἐν ἐνὶ λόγῳ ταμείον πάσης σοφίας.

Ἐκαστος ἐκ τῶν ἀνωτέρω βεβαιούται, ὅτι τότε τὸ σῆμα τῶν σοφῶν ἦν τὰ μάλιστα εὐάριθμον, ἀληθῶς ὅμως ὅσοι ἦσαν σοφοὶ ἠδύναντο κάλλιστα νὰ καυχῶντο ὄντως ἐπὶ τούτῳ.

Ὁ Δημόκριτος ἐπεχείρησε τὸν πλοῦν του οὐ μόνον ἵνα γνωρίσῃ, ὡς ὁ Ὀδυσσεὺς, πολλῶν ἀνθρώπων ἄστυα καὶ νόον, ἀλλ' ἵνα γνωρίσῃ συνάμα φύσιν καὶ τέχνην καθ' ὅλας τὰς ἐνεργείας, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν, γυμνὸν τὸν ἀνθρώπον καὶ ποικιλοτρόπως ἐσχηματισμένον καὶ πᾶν ὅ,τι ἔχει πρὸς αὐτὸν σχέσιν. Ἐν Αἰθιοπία αἱ κάμπαι, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Δημοκρίτης, εἶνε ἀληθῶς μόνον κάμπαι. Τί ἐστὶν ἡ κάμπη, ὥστε νὰ ᾗ ἡ πρώτη, ἀρμοδιωτάτη, μόνη τοῦ ἀνθρώπου σπουδὴ; διατρίβων ὅμως ἐν Αἰθιοπία δὲν ἤθελεν εἶσθαι ματαιοπονία ἐὰν παρεθέρουν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰς κάμπας. Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Σήρων ὑπάρχει εἶδος κάμπης ἐνδοσύσης καὶ τρεφύσης μυριάδας ἀνθρώπων. Τίς οἶδεν ἐὰν καὶ ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχωσιν ὠφέλιμοι κάμπαι;

Οὕτωςι διαλογιζόμενος ὁ Δημόκριτος ἐν ταῖς περιηγήσεσιν αὐτοῦ ἀπευθεσάρισεν, ὡς φιλόπονος μέλισσα, ἀπειρον ἐπιστήμης πλοῦτον, ὅστις εἰς τὰς ὄψεις του παρίστατο ἀντάξιος ὅλου τοῦ χρυσοῦ, ὃν ἐνέκλειον τὰ βασιλικά τῶν Ἰνδιῶν γαζοφυλάκια, καὶ πάντων τῶν βαρυτίμων ἀδαμάντων τῶν ἐξαυαίζόντων τὰ στέρνα τῶν βασιλισσῶν τῆς χώρας ἐκείνης.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΑΝΑΡ. Π. ΒΑΛΧΟΧΡΗΣΤΟΣ,